

OBSERVA I DESCRIU

- Què representa la fotografia gran?
- A quina fase correspon el que veus en la imatge?
- Fixa't especialment en la fulla de morera i en els fils blancs.

MOU LES MANS
I CAMINA DE TANT
EN TANT.

LLEGEIX

La seda s'obté a partir del cuc de seda, anomenat *Bombyx mori*, mitjançant un laboriós procés que s'inicia amb un capoll.

La vida del *Bombyx mori* comença després de l'aparellament de dues papallones al començament de l'estiu. La femella pon 500 ous, anomenats «ous o llavors».

Uns dies després, els ous fecundats es tornen grisencs, i l'embrió deixa de créixer fins que arriba la primavera. L'eclosió dels ous coincideix amb l'aparició de les fulles de morera, un arbre molt comú a la Xina, i que és l'aliment per excel·lència dels cucs de seda.

1 Respon:

- Què destacaries de la fotografia petita?
- Quina relació creus que té amb l'altra imatge?
- D'on creus que ve la paraula *sedós*?

2 Elabora una llista de paraules que t'ajudin a recordar el que acabes de llegir.

3 Expos oralment aquest text només mirant les paraules anteriors.

La seda té una llarga història

L'emperador xinès Qin Shi Huangdi va demanar a la seva esposa que anés als jardins de palau per esbrinar per què es pansien les moreres. Ella va recollir uns capolls i, sense voler, n'hi va caure un en una tassa plena de te calent. Quan l'emperadriu intentà agafar-lo, el capoll es va desenrotllar en un fil de seda interminable, que ella va enrotllar en una bobina per evitar que s'enredés. Així fou com començà la història dels fils de seda, que acabaria sent el teixit més car i luxós del món.

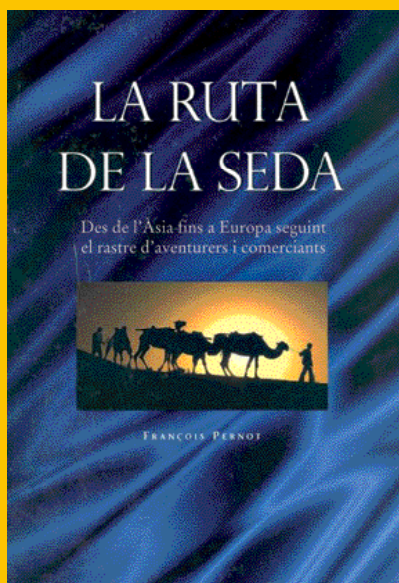
Durant segles es va mantenir ben guardat el secret de la fabricació del fil de seda. Per això reis i nobles d'arreu del món se'l feien portar de la Xina.

Va aparèixer llavors la ruta de la seda, una gran xarxa de rutes comercials que traçaven un pont entre dos móns: Orient i Occident, i que travessaven extensos deserts amb caravanes de camells. Durant mil anys, nombrosos comerciants xinesos carregaven seda a l'anada, que permutaven per pedres i metalls preciosos.

A la Xina hi ha una creença popular que afirma que els cucs de seda necessiten molta cura i estimació per desenvolupar-se, perquè són molt sensibles al fred i a la neteja, no suporten el soroll ni les llàgrimes. No toleren l'olor de tabac ni de perfum, ni tampoc l'olor d'all.

4 Llegeix el text i respon:

- Per què creus que es va mantenir en secret la fabricació del fil de seda?
- Per què s'utilitzaven camells com a animal de transport en les rutes de la seda?
- Creus que el darrer paràgraf descriu més aviat un fet real i científic, o una superstició, una creença? Per què?

5 Fixa't en la imatge:

- Quina informació aporta el títol d'aquest llibre? I el subtítol?
- Quina informació aporta la imatge de la portada?

ORDENA

En aquesta corbata de seda hi ha...

... 100 cucs.

... 1.000 filaments.

6 Completa els peus de fotografia i numera aquestes imatges de manera que narrin la seqüència cronològica de la seda des del seu origen fins al resultat final.

7 Pensa quina d'aquestes imatges demostra que la seda és una fibra natural. Esbrina com s'ha aconseguit el color vermell de la corbata (no oblidis que el color natural del fil de seda és blanc o groguenc).

... un bon tint.

EN TOTA L'EXPOSICIÓ
T'HAS D'EXPRESSAR
ORDENADAMENT.
UTILITZA EL LÈXIC
ADEQUAT.

8 Exposar oralment el que acabes d'ordenar, tot mirant les imatges anteriors. Escriu, primer, unes notes que t'ajudin en l'exposició:

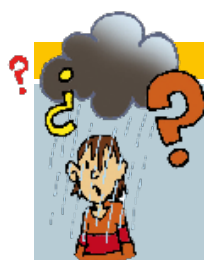
9 Uniu en grup tot el que heu après, i **construïu** una història a partir d'aquestes imatges.

Mapa de les rutes de la seda. En vermell, les rutes terrestres des de la Xina fins a l'Àsia Menor; en groc, les rutes marítimes i les grans destinacions europees: Venècia i Gènova.

Marco Polo (Venècia, 1254-1324) fou el més famós dels que van recórrer la ruta de la seda. Marco Polo va destacar sobre tota la resta de viatgers per la seva llarga estada a l'Àsia: vint-i-quatre anys. Va recórrer gran part de l'Imperi xinès i, quan va tornar a Venècia, va explicar les seves aventures en un relat titulat *El llibre de les meravelles*.

Pluja d'idees (o Brainstorming)

Convé que aneu anotant les idees que se us ocorrin. Escriviu les idees de manera que les que siguin principals quedin diferenciades dels detalls i les anècdotes.

VARIEU EL TO DE VEU I FORMULEU ALGUNA PREGUNTA AL PÚBLIC

10 Escriu el significat d'aquestes paraules o expressions. Posa'n exemples.

TO DE VEU:

REGISTRE:

SINTETITZAR:

11 Completa aquestes qüestions amb l'opció correcta.**Què passa quan fem preguntes al públic?**

- ☐ Les persones que estaven distretes paren atenció.
- ☐ Tothom s'esvalota.
- ☐ Tothom calla.

Per què és necessari moure les mans?

- ☐ Per mostrar visualment el que estem explicant.
- ☐ Per no avorrir-nos.
- ☐ Per tranquil·litzar-nos.

Per què és bo caminar de tant en tant?

- ☐ Perquè no ens facin mal les cames.
- ☐ Per cridar l'atenció del públic.
- ☐ Per aprofitar el temps fent exercici.

Què en traiem, de variar el to de veu?

- ☐ No ens quedem afònics.
- ☐ Atraïem l'atenció del públic.
- ☐ Aprofitem per fer exercicis de veu.

Com explicar històries

Abans d'explicar una història has de saber tres coses:

Què

vols explicar.

Quins aspectes clau has de saber per explicar què és el futbol? Són els mateixos que per explicar què és un verb?

A qui

ho vols explicar.

Parlaràs igual a un grup de nens de P5 que als teus pares?

Com

ho vols explicar.

Exposaràs igual una recepta de cuina que un problema de matemàtiques?

D'això dependrà la informació necessària per parlar amb propietat sobre el tema, i el to i el lèxic escollits per explicar-la en públic.

La ruta de la seda obre infinitat de camins per crear històries. Hi intervenen fets històrics i també ingredients que pertanyen al món de la imaginació (Marco Polo va escriure episodis que potser no eren reals).

Per crear la teva història pots escollir entre:

- 1** L'origen de la seda i el seu procés de fabricació, que hauràs d'explicar per ordre, amb claredat i amb el llenguatge precís (*filament, larva, sericina, cria, capoll, tintatge, monopoli, comerç...*).
- 2** Crear un personatge i, mitjançant aquest, explicar com del cuc de seda s'arriba a obtenir un teixit finíssim. Pots crear una situació en què es vegi que la seda continua sent el teixit més car i exquisit.
- 3** Inventar-te un sastre europeu que treballa amb la seda i per això viatja a la Xina: explica en quin transport hi arriba, quines peripècies viu...

INVENTA'T LA TEVA HISTÒRIA

DekaDodeka

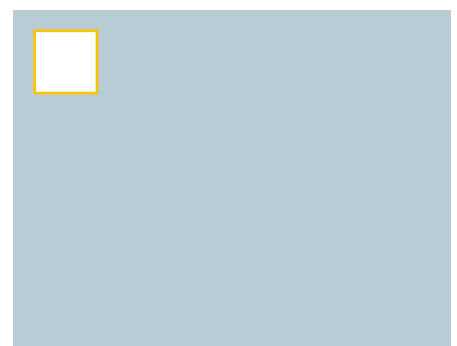
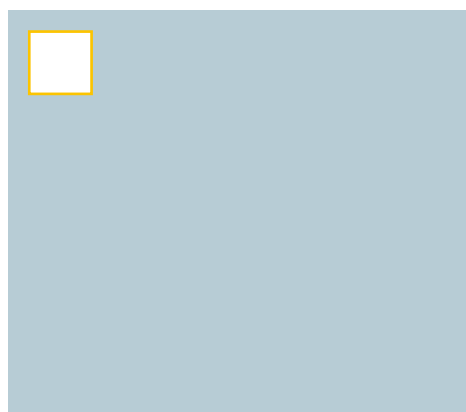
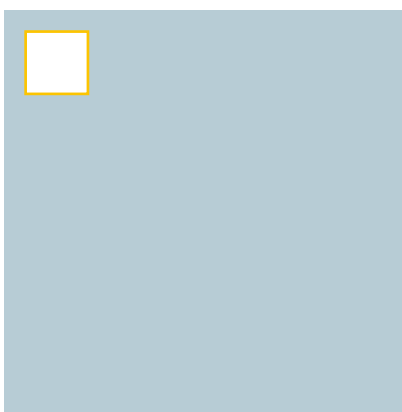
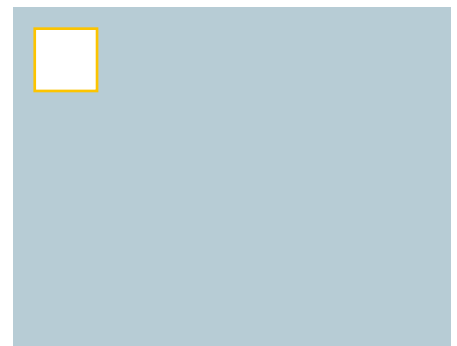
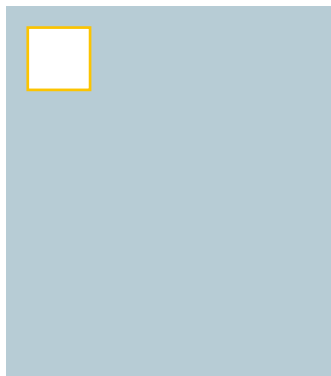
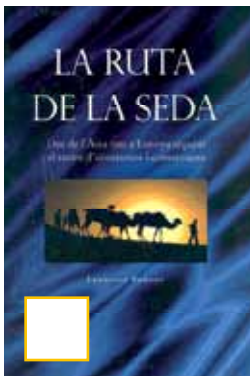
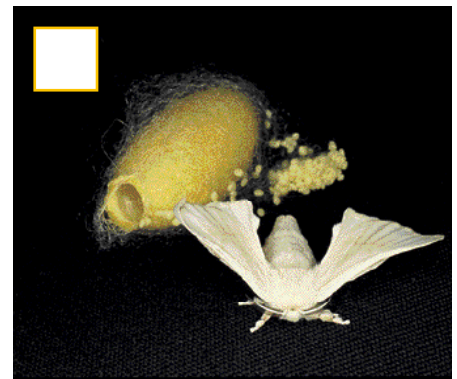
DekaDodeka és una tècnica que consisteix a explicar una història dedicant només 12 segons a cada imatge, durant un total de 2 minuts.

- 12** Aquí tens 5 imatges que pots utilitzar per començar a explicar la teva història. Has d'afegir-ne 5 més, i elaborar un relat complet amb la tècnica *DekaDodeka*. També pots crear les teves pròpies imatges, si ho prefereixes.

Escriu un títol atractiu.

Títol: _____

TU

L'ESCENARI

EL PÚBLIC

Parlem dalt d'un escenari

Parlar en públic és com actuar dalt d'un escenari. Apareixes en escena, i mires el públic que espera sentir les teves paraules.

Abans de parlar, mira tothom en general. Amb la mirada engloba tota la classe i tot l'escenari on estigui assegut el teu públic. Després, mira'n només uns quants. Primer els del fons, i, per acabar, fixa la mirada en una persona de la primera fila. Ja pots començar, t'estan escoltant.

Si la teva primera frase és enginyosa, somriuran. Un somriure és el millor començament.

Memoritza tres paraules, les que siguin més importants per centrar la teva història.

Per més complex que sigui el tema del qual hagis de parlar, procura que aquelles tres paraules clau es repeteixin diverses vegades. Això ajudarà el teu públic a seguir el fil de la història i a mantenir desperta la seva atenció.

Si has de parlar de la SEDA, articula la teva història al voltant de les paraules següents:

cuc

aventura

bellesa

El cuc et permetrà parlar de com un animal tan petit és capaç de generar un teixit tan delicat com la seda. I continuar amb les meravelles de la naturalesa. La naturalesa desperta emocions, que és al que ha d'aspirar un bon orador.

L'aventura et permetrà parlar de Marco Polo i els seus increïbles viatges per terres llunyanes. Podràs usar un mapa per assenyalar-hi llocs bonics i això t'ajudarà a no haver de mirar sempre el públic, bon recurs per a les persones especialment tímides que necessiten temps per sentir-se segures.

La bellesa et conduirà fins al món de la moda, cap a la recerca de nous teixits, o cap a l'economia que gira al voltant del comerç de la seda. Depenent de com sigui el teu públic, hauràs d'escollir com començar la teva història i cap on dirigir-la.

Calaix de sastre

Curiositats lingüístiques

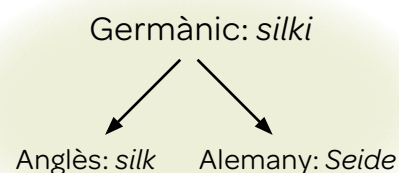
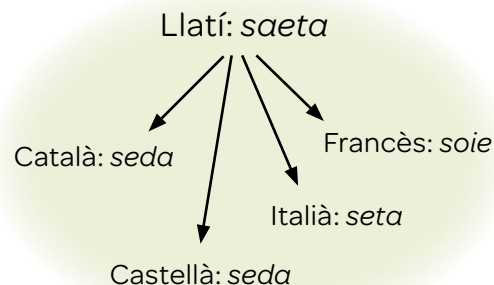
Les paraules tenen la seva pròpia identitat, que les fa inconfusibles. Tant se val si són breus o llargues. Les paraules tenen un origen i una història, sempre capaç de sorprendre'ns.

Per què les coses... es diuen com es diuen?

Per què la seda s'anomena *seda*?

La seda és, en realitat, un fil. I això és precisament el que significa la paraula *seda* (del llatí *saeta*: 'fil').

La seda s'anomena igual en totes les llengües? No.

En català i en castellà s'anomena *seda*, i en anglès *silk*. Per què?

Perquè, igual com les persones, cada paraula té el seu parentiu.

L'avantpassat de la paraula *seda* és el llatí, la llengua mare del català, del castellà, del francès, de l'italià... La paraula anglesa *silk* pertany a una família diferent que no té res a veure amb el llatí. La seva llengua mare és de la família germànica.

Ara bé, les paraules tenen vida i tot el que està viu de vegades s'escapa de les normes de la gramàtica. Saps com es diu *seda* en alemany? *Seide*. És a dir, molt semblant a com es diu en català. Malgrat tot, l'alemany prové del germànic...

Per què passa això? Perquè les paraules que utilitzem per anomenar productes importats d'altres països no responen sempre a les normes de la llengua.

Significa el mateix *seda*, *silk* i *Seide*?

Seda rep el nom del «fil» de seda. Igual que *seta* en italià, *soie* en francès o *Seide* en alemany.

Silk, en anglès, rep el nom de *seriko*, 'país dels xinesos', d'on s'importava la seda antigament. I de *seriko* prové el terme català *sericultura*, que inclou des de la cria del cuc de seda fins a l'obtenció del producte final.

Rúbrica d'autoavaluació

■ Puntua't amb l'ajut d'aquesta taula:

Indicadors	BÀSIC (1 punt)	AVANÇAT (2 punts)	EXCEL·LENT (3 punts)	Puntuació (màxim 3 punts)
TO DE VEU	He aconseguit utilitzar un to de veu prou acceptable en la meva història.	He aconseguit utilitzar el to de veu que requeria la meva història.	He aconseguit utilitzar el to de veu que requeria la meva història i he variat l'entonació quan era necessari.	
CONTROL DEL REGISTRE	He controlat bé el registre, però no tota l'estona.	He controlat bé el registre.	He controlat bé el registre i l'he variat en el moment adient.	
SÍNTESI	He sabut sintetitzar només una part de l'exposició.	He sabut sintetitzar quan calia.	He sabut sintetitzar quan calia i he fet un resum o conclusió final.	
LÈXIC ESPECÍFIC	He utilitzat el lèxic propi de la seda en moltes ocasions.	He utilitzat sempre el lèxic propi de la seda que he après en aquest taller.	He utilitzat el lèxic propi de la seda, que he buscat pel meu compte.	
PREGUNTES AL PÚBLIC	He fet alguna pregunta al públic, però no m'han fet cas.	He fet alguna pregunta prou motivadora al públic.	He fet alguna pregunta al públic i els ha interessat molt.	
MOVIMENT DE MANS I CAMES	He mogut cames i mans, però separadament.	He sabut combinar el moviment de mans amb el moviment de cames, però no m'he mogut del lloc.	He sabut combinar el moviment de mans amb el moviment de cames, i no m'he quedat immòbil.	

Clau d'interpretació:

1 a 6: Podria millorar

7 a 12: Nivell satisfactori

13 a 18: He assolit un bon nivell

Qualificació global:

La teva audiència opina

■ **Escriu l'opinió dels teus companys:**

a. He aconseguit utilitzar el to de veu que requeria la meva història?

b. He controlat bé el registre?

c. He sabut sintetitzar quan calia?

d. He recordat i utilitzat el lèxic propi de la seda?

e. He fet alguna pregunta al públic? Quina? De què ha servit?
Si no ha funcionat, què ha fallat?

f. He sabut moure les mans i les cames adequadament?

